

LETO XIII.

ZVEZER 22.

Vrli Slovenol: Prava vera bedi
vam luč, materni jezik bedi vam
ključ do zveličanske narodne
omike. A. M. Slomšek

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.

MARIBOR, 1913.

CIRILOVA TISKARNA.

Vsebina 22. zvezka:

	Stran		Stran
Hvaležno srce	337	Pevec — poet (pesem)	347
Pred 100 leti	341	Branimo sv. vero	347
Pod vaško lipo	342	Dobri nasveti:	348
Ljubezen do rodne grude	342	Svetovalka	348
Spomini starega rokodelca	343	O gospodinjski izobrazbi	348
Pozdrav Adriji (pesem)	344	Društveni glasnik:	348
Vojaku v slovo (pesem)	344	Govorniške vaje:	351
Orli:	344	O varčnosti	351
Bratom Orlom v preudarek	344	Dekliška zveza — bojna šola	351
Orli na Črni gori	346		
Dekliški vrtec:	346	Listnica uredništva:	
Cvetlic v življenje	346	Št. Jur v Slov. gor.: List bil že dotiskan.	
Moj nedeljski izprehod	347		

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K. na pol leta 1 K, na četrto leta 50 h. — Uredništvo in upravnništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor. — Sklep uredništva 10. novembra 1913.

Prirejane slavnosti in prireditve:

Kraj	dan	ime društva	prireditev
Ribnica na Pohorju	19. oktobra	Dekliška zveza	mesečni sestanek
Ptuj	19. oktobra	»	občni zbor
Ribnica na Pohorju	12. oktobra	Mladeniška zveza	mesečni shod
»	9. novembra	»	»
Ptuj	5. oktobra	Mar. dr. mlad. in Orli	zborovanje

Napovedane prireditve:

Kraj	dan	ime društva	prireditev	opomba
Ribnica na Poh.	16. nov.	Dekliška zveza	mesečni shod	
Hajdin	23. nov.	» » Ptuj	» Plemenito srce	
Ptuj	16. nov.	»	mesečni shod	

Iz poročila III. glavne skupščine „Slovenske Straže“.

Letošnja III. skupščina „Slovenske Straže“ se je vršila dne 12. oktobra t. l. v dvorani Delavskega Doma na Jesenicah na Gorenjskem ob navzočnosti mnogoštevilnih delegatov društvenih podružnic. V dvorani je bilo pri poročilih navzočih nad 300 oseb.

Predsednik profesor Jarc poroča:

Na III. obnem zboru „Slovenske Straže“ lahko konstatiramo, da zanimanje za „Slovensko Stražo“ ni nazadovalo, ampak poročilo, ki je imate v rokah, kaže konstanten napredek. Podpor se je izplačalo pred ustanovitvijo 10.170 kron 28 vinarjev, v prvem poslovnem letu 18.181 K 2 vin., v dru-

NAŠ DOM

Štev. 22.

V Mariboru, 15. novembra 1913.

XIII. letnik.

Hvaležno srce.

Povest iz preteklosti slavnih Benetk.

(Dalje.)

„Tu me imaš!“ zakliče Kvirin, plavivši pred pašo. „Rešite se, bratje! Pozdravite mi Benetke! Ostanem tu, dokler se ne vrnejo turške ladje! Bog bo moj varuh!“

„Nikoli!“ zavpije Bragadin. „Ti greš z nami, kakor se glasi pogodba, ali pa ostanemo vsi! Paša, pokliči iz mesta svoje vojake, naj se začne boj znova. Napadaj, mi hočemo umreti pod razvalinami Famaguste!“

„Ha-ha-ha!“ se smeje paša kakor peklenšček, „bi bil pač nor! Saj vas imam, to mi zadostuje!“ Na pašov migljaj priskoči čez 40 Turkov, ki so čakali ob šotoru. Povežejo krščanske častnike med surovim suvanjem in pehanjem. Paša hodi v krogu okoli njih in se reži. Potem pokliče rablja in pokaže na Martinenga.

„Paša, posmehujem se tebi in tvoji besnosti!“ zakliče prijeti navdušeno. „Kristjan sem in z veseljem umrem za sveti križ. Ti si krvoločni trinog! Požrl si dano besedo! Prekletstvo te bo zasledovalo, ker si prelomil pogodbo! Pri sultanovem prestolu boš pred njim trepetal, sredi razveseljevanja te bo kazen...“

Ni mogel dalje govoriti. Velikanski rabelj vzdignil je sekirasti meč in junakova glava se je zvalila v pesek.

„Paša, usmili se!“ ječi Bragadin. „Vzemi moje življenje, a izpusti druge! Pomisli, da je Bog v nebesih — ki —“

„Bog za mohamedance, pa ne za kristjane!“ odvrne paša in namigne. Baljonova glava pridruži se glavi pri-

jateljavi. Kri brizgne v silnem curku proti paši, ki si gladi brado, strupeno se smehljajoč, podoben tigru, ki je napol sit in pregleduje še tako obil plen. Na Bragadinovo prošnjo, da naj saj Kvirinu prizanese, pravi: „Danes ti za moj slavnostni vhod v mesto, jutri on! Spravite bledega gjavra v šotor k drugim vjetnikom in stražite ga skrbno!“ zadere se proti okoli stoječim.

Bragadina oropajo obleke — robate turške hlače mu oblečejo, žakelj ovijejo okoli telesa, roke mu privežejo trdo na prsi, rabelj mu odreže oboje ušes, a junak ne zategne obraza; ogenj navdušene udanosti gori v očeh, obrnjenih proti nebu. „O Benetke, Benetke!“ pravi potihlo, „ne pozabite me! Mučeniška smrt, pozdravljam te!“

Turški rogovi zadonijo, paša zajezdi arabca, njegovih age se uvrstijo za njim, sledijo janičarji in večina armade. Tako je slavil vhod v mesto. — Bragadina, žrtev peklenške besnosti, vlekla sta dva ostudna zamorska sužnja v sprevođu, kakor žival v klavnico. Prebivalci niso vedeli, kaj se je zgodilo v taboru, spoznali so pa koj, kako prav je plemeniti junak slutil pogubo. Silen strah jih prevzame, bridko kesanje jih napolni, saj so bili krivi grozote, ki se ima zgoditi. — Obrnili so oči proč, bežali v svoja prebivališča, padli na kolena, vili roke in prosili Boga, da se naj usmili nesrečnega, naj ga iztrga iz rok peklenščeka v človeški podobi ali vsaj okrajša njegovo trpljenje. Le najpogumnejši pridejo blizu in ječijo: „Naš oče, naš cče! Mi smo krivi tvoje smrti! O, odpusti nam!“

„Mirujte, otroci!“ odgovori junak hropečih prs. Rad umrjem. Umrjem za Benetke in sv. Marka. Ostanite zvesti, rešite se, pozdravite mi Benetke!“

Na glavnem trgu Famaguste dovrši Mustafa delo peklenskega maščevanja. Pero se ustavlja, popisati grozno hudodelstvo, ki ga je dovršila turška krvoločnost. Bragadina, junaškega poveljnika Benečanov, so živega odrli kakor sv. apostola Jerneja, in njegovo kožo obesili kakor pridobljeno zastavo na Mustafovi ladji.

Mustafa je šel na najvišji stolp mesta, pogledal ponosno po otoku in morju ter rekel smehljajoč: „Veliko, lepo deželo sem pridobil sultanu; mnogo tisoč ljudi je izgubilo življenje, pa sultan me bo bogato nagradil.“

5.

Najskrajnejša vrsta šotorov v turškem taborišču bila je napolnjena z vjelimi in zvezanimi kristjani. Straža opravlja svojo službo precej malomarno. Od domačinov v notranji deželi ni pretila nevarnost, saj so se vsi poskripli v gorovju. Strah pred Turki, grozni vzduh nepokopanih mrtvecev, neznanška množica psov, ki so žrli mrliča, ostrašila je vse. Straže niso opravljale službe rade. Proklinjale so pašo, ki je zapovedal, jetnike ohraniti pri življenju, najrajše bi jih bili po turški navadi pomorili in šli v mesto, nihče ne pride, da bi se straža zamenjala, pri ropanju pozabili so na to malenkost.

V nekem šotoru leži Kvirin zvezan. Ogenj mu gori v žilah, smrten strah mu stresa telo. V smrtonosnem boju, ko mu je grozila smrt vsak trenotek, ni trepetal, ni se tresel, pa pred smrtjo pod roko rabeljnovu spreletava ga groza. Glasno moli in prosi Boga za naglo smrt za njega in ljubljenega poveljnika in prijatelja. „Toda kakor si Ti sklenil v svoji modrosti. Nečem godrnjati; v Tvoje roke izročim svojo dušo!“ šepeče vdano. Nato izgubi zavest in leži kakor mrtev.

Prišla je noč in zakrila grozodejstva tega dne. Vpitje v mestu je ponehalo, kakor nasičene zveri počivale so

barbarske tolpe in zdihovanje ter ječanje mučenih in sestradan'ih kristjanov ni prodrlo skozi stene njihovega bivališča, le za šotori donelo je lajanje in tuljenje lačnih, popadljivih psov. Kvirin se vzbudi. Nov strah ga prešine. „Ko bi vdrle gladne živali semkaj“, pravi sam pri sebi. V tem trenutku zašumi platno šotora. Prestrašen povzdigne oči. Platnena stena je prerezana, urna roka potiska skozi prerezo zavoj.

„Kvirin!“ zašepeče glas. Nepopisno veselje navda potrto sree. „Kvirin! Gospod!“ se glasi zopet. Tiho, komaj slišno je bilo vprašanje. Neka roka potiplje po njem, zgrabi za vezi na rokah, tiha rez in čuti se prostega. Kvirin plane pokonci.

„Bepo!“ zakliče.

„Tiho, tiho!“ prosi deček. Hitro oblecite to turško haljo, dajte turban na glavo in tiho, neslišno za menoj, kakor miška iz luknje!“ Kvirin stori, kar mu je zapovedano. Prideta iz šotora. Mrliški duh jima veje nasproti, psi lajajo okoli njih. Naprej, naprej! Čez zaseke in rove, čez strme okope morala sta plezati gor in dol; tu sta zadela na tropo psov, ki so se prepirali za truplo in morala sta daleč okrog njih; tam sta se izpodtaknila na turški lobanji in se obrnila z grozo proč. Hitreje in hitreje je korakal Bepo, komaj mu je mogel slediti Kvirin, katerega je utrudilo pomanjkanje in napor. Bepo mu poda roko, podpira pešujočega in gre brzo naprej. Brdo in polje z mrliča imata za seboj, pred njima se vzdiguje golo gorovje, divje soteske bodo tudi pri zasledovanju dajale dobro varstvo. Nista še spregovorila besedice na celem potu. Ob sivi skalnati steni, proti kateri koraka Bepo pogumno, čepi neka postava; na belem turbanu spozna Kvirin Turka in vstrepeče. Rešitev se je že skoraj posrečila in zdaj je vse izgubljeno. Skuša držati Bepota nazaj. Ta pa zakliče: „Marina!“ — „Jožefina!“ zadoni v odgovor. „Gospod, ali ne poznate več Torkvata? Jeli-te, ali ni dobro našemljen?“ pravi Bepo.

„Torkvato?“ vpraša Kvirin.

„Je tudi rešen!“ odgovori Bepo, „in pripravljen, da Vam zopet služi zvesto.“

„Ti dobri deček, moj rešilni angelj, kako ti naj povrnem?“

„To ste že storili, gospod! Brez Vaše pomoči bi bila moja uboga sestra zgorela.“

„Pa moji prijatelji? Bepo! Kako je ž njimi?“

Bepotu se ustavlja beseda, solze ga polijejo, nato pa reče:

„Mrtvi so, vsi so mrtvi — Bragadin je umrl v mestu!“

„Torej mrtvi?“ pravi z žalostnim glasom, „in jaz nisem mogel biti pri njih, v njih zadnjih, težkih trenutkih!“ Solze se mu prikažejo v očeh. Veljale so bojnim tovarišem, pusti jih teči.

Bepo, fantiček, skuša potolažiti potrtega moža-junaka: „Naj počivajo v miru“, pravi, „končano je njih trpljenje; umrli so kot junaki! Vas je rešil Bog, in ponosen sem, da sem smel biti orodje božje. Vi morate živeti, bojevati se za čast Benetk in maščevati smrt prijateljev!“

„Bog mi je priča, da hočem tako storiti!“ zakliče Kvirin. „Tebi, ljubi deček, se imam zahvaliti za rešenje in ne morem te poplačati, kakor zaslužiš. Tvoje živo zaupanje poživlja tudi moj pogum!“

„Pred vsem si, dragi gospod, odpojite! Torkvato je gotovo izbral tih kotiček v tem gorovju; okrepčilnega sadja ne manjka. Par dni počitka in miru in krepki boste kakor poprej.“

Torkvato je bil res našel prostrano votlino, pripravil iz mahu in listja mehko ležišče, nabral svežega sočnega sadja in povabil gospoda, da se naj posuži. Kvirin vrže raz sebe zoperno turško obleko, in tako storita tudi tovariša; po pokrepčilu s sadjem ležejo vsi trije k zaželenemu počitku. Spijo do belega dne. Kvirin se čuti čudovito okrepčanega. Ker priganja Kvirin nujno k odhodu, napravijo se kmalu na pot, saj hrepenijo vsi trije, zapustiti otok kakor hitro mogoče. Obrnejo se proti jugu, kjer še niso zasedli sovražniki otoka. Po večdnevni blodnji po

goratem ozemlju, zagledajo bogato, rodovitno nižino s prijaznimi gaji cipres, oliv in smokev, kakor tudi nasade mogočnih trsov z okusnim grozđjem. Daleč na obzorju pa se svetlika morska gladina. Tri dni ostanejo v razkošni dolini, a ne vidijo nobenega človeka. Prebivalci so bili vsi zbežali v gorovje. Mahnejo jo previdno proti morju. Bepo opazi ribiča, ki se bliža s čolnom obrežju. Ali je sovražnik ali prijatelj? Veliko veselje navda malo družbico, ko se jim prikaže ribič prijatelja. Hitro sklenejo ž njim pogodbo, da jih popelje na otok Kreto.

Malo ladjico oskrbe kolikor mogoče z živežem, ribič je imel v varnem skrivališču zalogo dobrega vina; prav rad jim postreže, potem pa odplovejo na morje.

Kvirin kakor tudi Torkvato sta bila izvrstna veslarja, poprimeta se vesel in voznja se vrši prav srečno. Nobena nezgoda jih ne zadene; na potu jih zagleda neka malteška krščanska ladja; v mnenju, da jih je vihar zanesel na širno morje, sprejme jih na krov. Ko Kvirin vse obrazloži, kako se je na Cipru godilo in izve, da je krščanska mornarica v bližini, da se meri s turško, izreče željo, da bi se rad udeležil boja na morju. Ladja jih pripelje na Kreto, ki je bila v beneški oblasti. Sprejeti so bili prav prijazno, posebno, ker se je kmalu izvedelo, da so se bojevali v Famagusti. Lahko bi se bili prepeljali iz Krete naravnost v Benetke, pa Kvirin ni hotel, hrepenel je po boju.

Pri otoku Krí zbrana je bila zavezniška mornarica. Med tem otokom in Kreto križarilo je turško brodovje. Nevarnost je bila, da pade Kvirin na morju v turške roke predno doseže beneško mornarico. Pa Kvirin se za to ne zmeni. Turki so se bili odločili za morški zaliv Lepanto, krščansko ladjeve je bilo tačas pri Kefaloniji. Kvirinu se posreči, priti v bližino ladij. Veselje mu polni srce; bila je temna noč, gosta megla je ležala na morju, na katerem se je zibalo ogromno število ladij, vrejenih v bojni vrsti. Zaviti v

temne plašče veslajo Kvirin in njegova tovariša proti najskrajnejši vrsti in hočejo med ladjami v bližino nadpoveljniške ladje. Straže jih opazijo.

„Kdo je?“ zadoni jim nasproti.

„Sv. Marko!“ odgovori Kvirin, ki je vedel, da imajo Benečani navadno za bojno geslo to besedo. Neovirani veslajo naprej do sprednje bojne vrste.

„Kdo je?“ zadoni zopet.

„Sv. Marko!“ odgovori Kvirin.

„Ali ste Vi novi poveljnik za galejo Pieta?“ vpraša neki Španec.

„Da!“ odgovori Kvirin drzno.

Spustijo iz ladje lestvo iz vrvi. — Kvirin spleza na ladjo s svojima spremeljevalcema. „Vaši izkazi?“ vpraša nek Španec.

„Nimam pismenih!“ odgovori Kvirin na kratko.

Kvirin je storil drzen korak. Iz vprašanja je spoznal, da je izgubila galeja svojega poveljnika. Novi še ni dospel, morebiti ni še našel admiral pravega moža. Kvirin ni imel določene službe, če prevzame poveljništvo na tej ladji, je pomagano njemu, ki poseže kot poveljnik lahko v boj, in tudi ladji, ki bi se ne mogla udeležiti boja brez poveljnika. Če pa pride novi poveljnik na ladjo, se bo pa opravičil in podal potrebna pojasnila in vse bo dobro. Iz pogovorov moštva spozna, da je galeja španska, poveljnik pa je bil Benečan, kateri je bil pred nekaterimi urami zaboden v prepiru. Z grozo sliši Kvirin, da je morilec Manfronij.

Naenkrat zadoni zopet klic: „Kdo je?“

„Poveljnik galeje Pieta!“ odgovori.

„Ni mogoče!“ zakliče nekdo na ladji. Mi imamo poveljnika!“

„Ali je zmota?“ pravi spodaj čakajoči in se odstrani. Kvirin je že hotel skočiti tje, da bi rešil uganko, pa čeln se je bil že izgubil v tmini. Ie klic: „Kdo je?“ sliši se iz drugih ladij, pa povsod zavrnejo poslanega poveljnika.

Kvirin sklene, če se poveljnik porrne h galeji, razložiti celo stvar in ostati na ladji kot prostovoljec. Pa ni bilo treba.

Začelo se je daniti; iz admiralske (nadpoveljniške) ladje vzdigne se svetla obla in razsvetli celo mornarico z živo-rdečo lučjo; mahoma razprostrejo vse ladje jadra, začnejo se gibati, valovi pluskajo ob podladje; vse je postalo živo. Kvirin je pregledal povelja na prejšnjega poveljnika in vedel, kaj mu je storiti. Sree mu polje hrepence nja po boju. Na admiralski ladji zavezniške mornarice stal je v oklepu nadpoveljnik Don Juan d' Austria, brat španskega kralja Filipa. Navdušeno so zrlí vsi na cvetočega junaškega mladeniča. Povzdigne kupo: „Na srečno zmago“, zakliče, sprazni čašo do polovice, drugo polovico pa zlije v morje.

Častniki vsi mahajo s klobuki, vojakí zaženejo urnebesni radostni krik. Znamenja so dana. „Španija in sveta Devica!“ glasi se bojni klic. Boj se začne.

Turški mornariči poveljevali je paša Perto, pod njegovim poveljstvom bojevala sta se kralj iz Algira (v Severni Afriki), Ul Ali, in Mohamed Siloko, slavonski odpadnik. Kakor grozen hudourni oblak, začela se je tudi turška mornarica, ki je krščansko daleč presegala po številu ladij, pomikati naprej. Na obeh straneh grmijo topovi, z divjim bojnim vpitjem in rožljanjem orožja približujeta se nasprotnika k odločilnemu spopadu. Šest beneških galej začne napad. Kakor jedren žviga skozi penečevalove in brutno smrt in pogin na Turke. Kvirinovo oko žari veselja — na onih ladjah poveljuje njegov oče, korenjak, če tudi že zelo star.

Kako lep zgled za mladočvrstega sina. Posnemati ga hoče! Komaj pričakuje trenutka za napad.

Turki vzdržijo napad pogumno, paša pošilja vedno večje število ladij v bojno vrsto — z veliko pramočjo hočejo pogaziti in potopiti malo četico in prodrati krščansko bojno vrsto.

Pa napadeni kristjani se borijo z levovo srčnostjo, bitka postane splošna. 500 galej si stoji nasproti in bruha uničujoč ogenj druga proti drugi. Očetu Kvirinovemu prideta od desne strani

na pomoč galeja Lerodanova in Malipierova.

Mladeniška poveljnika prodreta med strahovitim streljanjem do turške admiralske ladje, zasadita dolge kavlje v njo in skočita z mečem v roki na ladjin krov. Cela vrsta topov zadene

njuni ladji in ju odrine proč — poveljnika stojita sama nasproti stotini razbesnelih Turkov. Kakor kosca na polju sekata sovražnika, pa premoč je prevelika, oba padeta v boju, razmesarjena na celem telesu.

(Dalje prihoduje.)

Pred 100 leti.

Malo je v zgodovini človeštva mož, ki bi se iz priprostega meščanskega stanu bili tako visoko povzdignili, kakor se je sin korsikanskega odvetnika Bonaparta. Niti vsako stoletje ne rodi po enega takšnega moča, kakoršen je bil Napoleon Bonaparte. Ali tudi Napoleon je bil človek in zatorej ni čudo, da se mu je naposled na redki višočini njegovi takorekoč v glavi zavrtelo in da ni več poznaval mere brezkončni svoji prevzetnosti, ošabnosti in silovitosti. Ker se je povspel v izredno višino, je bil tudi paidec njegov izredno globok in pretresljiv, polom in konec njegove moči in oblasti grozeč poln kakor ga nima para cela svetovna zgodovina. Zgodilo se je to ravno pred 100 leti. Ker je soudeležena pri upropastenju Napoleona tudi naša Avstrija in ker so sodelovali pri velevažnem činu tudi naši slovenski in slovanski korenjaški mladeniči v slavnih bojih, spodobi se, da se tudi v našem domoljubno-mladinskem listu ozremo na preslavne dogodivščine pred 100 leti.

Velikansko je bilo Napoleonovo cesarstvo. Štelo je v vsem 130 departementov (pokrajin) ter se razprostiralo po primorju vse zahodne in južne Evrope od izliva reke Labe do Trsta in otoka Krfa. Pohlēpnemu duhu pa ta ogromna oblastnija ni zadostovala. Nikdar sito hrepenenje po slavi in moči je bilo vzrok, da ni mogel dolgo mirovati, zlasti ker je v svoji trdovratni prevzetnosti mislil, da le njegova velja in da se mora ves svet ponjem ravnati. L. 1812. začel je brez pravičnega vzroka vojsko z mogočno Rusijo, kateri še do tačas ni mogel do živenga. Prisilil je vse nemške kneze porenške

zveze, potem Švicarje, Italijane, Poljake, Pruse in Avstrijce, da so mu morali dati vojščakov, katerih je nabral čez pol milijona. Hitro je hotel Napoleon udariti na carja Aleksandra, premagati ga in prisiliti na mir pod pogoji, kakoršne bo on hotel. Toda izpodletelo mu je. Zgodovina pozna malo tako groznih porazov, kakor ga je doživel Napoleon v Rusiji.

V šestih mesecih je poginilo vsega skupaj nad 300.000 ljudi in 150.000 konj. Pokončal jih je moskovski ogenj in ruski mraz in meč in voda. Napoleon sam je pribežal v Varšavo na sanelh 10. decembra 1812. Spremljalo ga je 50 konjenikov. Njegovi vojaki so se vleкли kakor smrtne pošasti proti ruski meji nazaj iz osrčja Rusije. Od velike Napoleonove vojske, ki je prodrla v notranjo Rusijo, je prišlo samo 400 pešcev in 600 konjenikov oboroženih in zdravih čez reko Njemen nazaj. Bolje se je godilo desnemu krilu, ki se je pod avstrijskim poveljnikom Schwarzenbergom obdržalo v Varšavi in levemu krilu pod Makdonaldom, ki se je umaknil v Tilžo. V tem času se je zgodilo važno dejstvo. Pruski general Jork, ki bi naj Makdonaldovo vojsko varoval, da ji ne bi prišli Rusi za hrbet, sklenil je samolastno z ruskim poveljnikom Dibičem pogodbo, v kateri je obljubil, da se bodo Prusi odpovedali zavezi s Francozi. Jork je ravnal po želji vojakov in naroda pruskega, pa je vedel, da bo tudi kralj pruski odobril pogodbo. Kmalu so tudi Avstrijci zapustili veliko vojvodino Varšavsko.

Po vsej Evropi je podložnim narodom odleglo, ko se je raznesel glas o žalostnem koncu francoske vojske na

Ruskem. Kdor je prej omahoval, ohrabil se je zdaj ter se z velikim navdušenjem pripravljaj na boj zoper silovitega zatiralca vladarjev in držav. V Petrogradu so se že meseca julija 1812 izseljeni Nemci jeli posvetovati, kako bi se naj vzdignil ves nemški narod, ko bi se bojna sreča obrnila zoper Francoze. Sklenilo se je, naj bi šli Rusi na Nemško in ondi nadaljevali vojsko zoper Napoleona. To se je tudi zgodilo kmalu potem, ko se je Jork odpovedal zvezi s Francozi.

Ruski poveljnik Wittgenstein je v januarju 1813 posedel Kraljevec. Pruski kralj Friderik Viljem III. se je preselil v Vratislavo, da je bil varnejši pred Francozi, in takoj so se delale velike priprave za vojsko. Pruski kralj je dovolil, da je Lützov nabiral prostovoljce in da se je osnovala splošna deželna bramba in črna vojska, a nato se je v Kališu zavezal z ruskim cesarjem Aleksandrom I. ter napovedal Francozom vojsko. K prusovsko-ruski zavezi pristopili sta takoj tudi Švedska in Angleška. Največje navdušenje za vojsko je bilo na Pruskem. Domoljubni razglas kralja je spravil vse na noge. Bodi star ali mlad, bogat ali siromak, vsak, kdor je bil le količkaj za to, zgrabil je za orožje; drugi so pripomogli s prostovoljnimi darovi, žene pa so prevzele skrb za bolne in ranjene.

Prve dni meseca aprila 1813 začela se je vojska s tem, da so zagnali Prusi Francoze čez reko Labo. Zdaj je

prišel Napoleon z novo vojsko na Nemško; imel je kakih 120.000 mož, po večini samih neizkušenih novincev. Zavezna prusko-ruska vojska, kateri je bil vrhovni poveljnik Wittgenstein, pa je štela samo 85.000 vojakov, ali bili so junaškega srca in živo hrepeneli po boju. Dne 2. maja je bila pri Großgörschenu blizu Lipskega prva bitka. Zmagal je Napoleon, a izgubil je mnogo več vojakov nego njegovi nasprotniki, ki so se v dobrem vojnem redu počasi umikali v Lužico. Napoleon je nato v Draždanih prisilil saškega kralja, da je stopil popolnoma na njegovo stran. Tako ojačen je udaril dne 20. maja pri Budišinu na zvezno vojsko ter zmagal pri Wurschenu. Pa to mu ni dosti koristilo; zopet je izgubil mnogo vojakov, a nasprotniki niso bili nikakor zastrašeni, ampak umaknili so se v najboljšem redu na Šlezko, da so bili bližje Avstriji, katero so za gotovo upali pridobiti na svojo stran. To je jelo skrbeti Napoleona in dne 4. junija je sklenil premirje, ki se je zavleklo do 17. avgusta. Francoski cesar je potreboval časa, da si pomnoži oslajljeno svojo vojsko in upal je tudi, da bo pridobil Avstrijo za-se, saj je bil Napoleon zet avstrijskega cesarja Franca, kojega hčer Marijo Lujizo je imel za ženo. V ta namen so se začeli v Pragi pogovori, ali brez uspeha, ker Napoleon ni hotel nikakor odnehati in je še to zahteval nazaj, kar je bil že itak izgubil.

(Konec prihodnjič.)

Pod vaško lipo.

Ljubezen do rodne grude.

(Slovenski mladini Roman Bende).

(Dalje.)

Najdejo se ljudje, ki smatrajo sv. Cerkev za nasprotnico rodoljubja. Tudi pri nas jih ne manjka! Če kdo razume pod ljubeznijo do rodne grude toliko, kakor delati proti temeljem domovine, če smatra kdo rodoljubje kot dobičkanosen vir častihlepnežev, če pod pojmom ljubezni do domovine pojmuje razne blazne utopije, atentate, razgra-

janja, potem imajo ti ljudje popolnoma prav, ker tako ljubezen do domovine sv. vera najodločneje zametuje. Prava ljubezen do domovine je v tem, da koristimo zatirani domovini z živim, nesebičnim stremljenjem, jo vsestransko obogatiti; obogatiti svoj narod duševno in materijelno bodi cilj vsakega rodoljuba. Povsod naj nas spremlja nesebičnost in nič čudnega in neumljivega se nam ne bo zdelo, ako bo zahtevala domovina od nas življenje.

Povsod in vedno braniti narodne interese, skrbno čuvati narodne meje, onemogočevati nasprotnika vsestransko, nesebično se za blaginjo naroda in domovine žrtvovati in za svoje delo ne iskati puhle in ničevne hvale, to je bistvo rodoljubja, katerega sv. vera pospešuje in neguje. Srce vsakega resničnega rodoljuba morajo dičiti te lastnosti. V težkih dneh, ki utegnejo priti nad nas, bo vsak izmed nas silno nujno potreboval nesebične požrtvovalnosti, junaštva in srčnosti, in kje naj iščemo vse te čednosti drugje kakor v viru vseh čednosti, v sv. veri? Kristus, Božji Sin, je sam učil, ljubiti rodno grudo. Kdo je pretočil nad gorjem svoje domovine več solz, kakor Kristus? On, Učenik učenjakov, je pridigoval, ljubiti domovino, pa tudi sam je ni nikdar zapustil, temveč se je celo branil, zapustiti meje svoje rodne zemlje; prišel je na zemljo, odrešit cel svet, ker ga je ljubil, prav posebno pa je ljubil svojo domovino.

Krščanska vera je pospeševalateljica rodoljubja. Kot kristjanom nam je domovina sveta, in bolj kot je zatirana, tem lepša se nam zdi, ker bo njeno vstajenje tem lepše.

Slavni rimski državnik je dejal: Prva kristjanova dolžnost je, ljubiti Boga, druga ljubiti svoje ljudstvo, svojo domovino, tretja ljubiti svojo družino in četrta ljubiti vse človeštvo.

Ni slajšega čustva, kakor gledati zatirano domovino, kako se otresa sužnjih verig. Delajmo na to! Osvoboditev zatirane slovenske domovine bodi cilj, ideal nas mladih! Najpoprej moramo iztrebiti največje škodljivce na našem narodnem telesu. Kakor-rak-rana razjeda jedro slovenskega naroda alkoholizem, pijančevanje! Vsak pošten rodoljub naj napne vse sile, da izžge to rak-rano z našega narodnega telesa. Ako bodo voditelji tozadevno mlačni, bodo nosili breme velike odgovornosti, ker je škoda, ki jo povzroča demon alkohol med slovenskim narodom, velikanska! Druga napaka na

našem narodnem telesu je: Brezmiselne zabave, od katerih nima nobena narodna organizacija ne beliča dobička; potem omalovaževanje bratske vzajemnosti v obrtu, trgovini in javnem življenju. Naši ljudje še vedno mislijo, da morajo podpirati tujca, domačina pa odirati.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini starega rokodelca.

(Dalje.)

Ta prilika je kmalu prišla. Markovega znanca sin je bil umrl in takrat, ko sem pomagal Marku, tolažiti njegovega zvestega prijatelja, sem mu zagotovil slovesno, da mu napišem v časopis nekrolog o vrlinah sina. To ga je tako potolažilo, da mi je hvaležno stisnil roko in mi zabičeval, da naj ja ne pozabim. Pozabil nisem, ali skrbelo me je, kako naj sedaj to izvršim. O vsaki drugi stvari se mi je zdelo, da bi se lažje kaj napisalo kakor pa o tem. Ali obljubil sem in sedaj moram izvršiti. In zamislil sem se v vrline pokojnika in se spomnil, da je moral tako mlad umreti. Bilo je tako ginljivo, da so mi prišle kar solze v oči. Toda ko sem pričel pisati, so izginile vse tiste lepe misli in jaz sem nepotrpežljivo grizel peresnik in se praskal za ušesi. Slednjič se mi je pa le posrečilo, napisati celo polo. Ali ko sem jo prebral, se mi je zdelo vse tako čudno, da sem pričel zopet na novo. In takrat se mi je zdelo brez napak, poslal sem v Trst ter nepotrpežljivo čakal prihodnje številke. Ta je prišla in prinesla raznovrstno vsebino, samo mojega spisa sem zastojal iskal v njej. Pač pa je bila v urednikovi listnici opazka, da stvar ni bila godna za tisk.

Kaj sem hotel? Marko se je hudo-mušno muzal, njegov prijatelj pa mi je odkritosrčno svetoval, naj pustim take stvari, če nisem za to, in naj ne farbam poštenih ljudi. Jaz sem sam obupal nad uspehom in sem sklenil, nikoli več ne iskati lavorik na pisateljskem polju. Ta sklep sem tudi vstrajno držal, dokler se mi ni pripetil tako tragičen dogodek, da bi ga bilo škoda, zakopati v pozabljivost.

Spomlad je prišla tedaj v deželo in vse je bilo bolj živahno kakor sicer. Tudi Marku se je zahotelo po telovadbi in odločil se je, kupiti kolo. Ta sama na sebi sicer koristna priprava, pa je imela to slabost, da je Markota velikokrat položila na zemljo, dokler se ni znal voziti. Ali tudi tedaj ga je še zelo oviral njegov, precej okrogel trebušček. Jaz sem se vselej, kadar sem ga videl potnega čela veslati po dvorišču, prav od srca smejal, kajti bilo je v resnici zanimivo, opazovati ga!

Ko sem pa slednjič videl, da se je privadil kolesu in ono njemu, sem mu bil skoraj nevošljiv. On se zna voziti, jaz pa ne, oh, ko bi se še jaz naučil! To željo sem s časom razodel tudi Marku, kateri je pa malomarno zmignil z ramami kot bi hotel reči: Še tega ti je treba! Jaz bi bil na to skoraj obupal, da bom kedaj kolesaril, toda sklenil sem poskusiti še enkrat.

Nekoč, ko je bil Marko posebno zgovoren in razpoložen, sem po ovinkih napeljal vodo zopet na svoj mlin. Apeliral sem na njegovo prijateljstvo in na vsa njegova plemenita čustva. To je izdalo. Pograbil me je s kakor klešče trdimi rokami in me posadil na kolo, potem me pa previdno opiral. Jaz sem imel sicer vtis, da ta nežnost ne velja toliko moji osebi kakor pa skrbi, da mu ne potarem kolesa, toda bodi eno ali drugo, peljal sem se in to je bilo glavno.

Kmalu sem imel kolo v oblasti. Kakor da imam vajeti v rokah, kamor sem obrnil, tja je šlo. Nič več nisem rabil Markove pomoči. On je bil tega napredka očitno vesel, celo skrb, da mu napravim škodo, se mi je zdelo, da je izginila iz njegovega obraza. To mi je dalo pogum, da sem jo nekoč proti

večeru zavil na veliko, gladko cesto, ki pelje proti Sv. Roku. (Dalje prih.)

Pozdrav Adriji.

Pozdravljam Adrija te naša!
Ti biser naš, ti naše vse.
Srce mi danes je veselo,
oči radostno mi žare . . .

Pozdravljam Adrija te naša!
zdaj vidim čemu tujec klet
roke po tebi izteguje,
čemu nam tebe hoče vzet.

Nikdar! Ti si in boš slovanska
za te umre slovanski rod!
Dokler Sloven-Hrvat te čuva
bo on, ne tujec tvoj gospod.

Dragotin.

Vojaku v slovo.

Mladič moj, ko se poslavljaš,
na prvo rožico v spomin:
Boga nikdar mi ne pozabi,
ostani zvest Marijinu sin!

Cvetlica druga te spominjaj,
da misliš vedno mi na dom,
da poln hvaležnosti povdarjaš:
»O starši, vas ne zabil bom!«

Cvetlico tretjo vzemi s seboj,
prijatelj je zvestih dar.
Obljubi, da za iste vzore
gorel bo tvoj ljubezni žar.

Četrta cvetka ti ohrani
ljubezni svete ogenj vroč
do mile naše domovine,
da bodeš ji kedaj v pomoč.

In cvetka peta naj bodri te,
da boš cesarju vrl vojak,
nevstrašen Avstrije branitelj,
kot dedje naši, cel vojak.

Petero rožic v šopek zvutih
si v srce shrani za odhod.
Da bodo srečna tvoja pota,
naj čuvaj te nebes Gospod!

Criljev.

Orli.

Bratom Orlom v prevdarek. Dasi steje „Stajerska podzveza Orlov“ sedaj že precej odsekov, vendar je malokaj slišati o njih. Izvzetih je samo par močnejših odsekov, ki razpolagajo z boljšimi vodilnimi organi ter imajo tu-

di prostore za telovadbo in telovadno orodje na razpolago. Kar pa je odsekov, ki nimajo pravih prostorov za telovadbo ter tudi ne vnetih zlasti duhovnih voditeljev, o teh se pa dostikrat niti ne ve, ali sploh životarijo ali

ne. Odsek se ustanovi in fantje navadno z velikim navdušenjem začno telovaditi, čeprav na prostem, če ni drugih prostorov; polagoma pa izgubljajo veselje in prejšnja navdušenost se izpremeni v malomarnost in brezbržnost. Odsek začne dremati. Dobrih voditeljev ni! Ustanovni člani se porazgubijo na ta ali oni način za svojim poklicem ali kakor že koli, potem pa ni nobenega, ki bi fante navduševal za lepe orlovske ideje. Samo kot telovadno društvo bi Orel ne dosegel svojega cilja. Zato je tudi v programu Orla v prvi vrsti, da skrbi za izobrazbo duha svojih članov s čitanjem dobrih krščanskih časopisov ter z raznimi govori, z razno, posebno versko-obrambno vsebino.

Tudi telovadba je v programu naše organizacije. Tukaj je pa zopet križ. Marsikateri fant izgubi veselje do telovadbe, ako ne more kakšne vaje takoj narediti. Potem se pa noče več vaditi, češ, saj ne morem. Drugi je pa prelen, da bi se vadil, kar se mnogokrat vidi. Da postane kdo dober telovadeč, za to je treba pač vaje.

Naša organizacija sicer nima namena, vzgajati iz Orlov gimnaste, ampak njena glavna naloga je, vzgojiti iz mladih fantov može, ki bodo s svojim delom koristili veri in domovini, pa tudi telovadba je važna točka v programu Orla. Reči moram, da se z vstrajnostjo tukaj dosežejo lepi uspehi. Telovadba je zlasti nam mladim fantom zelo priporočljiva, kajti ravno s telovadbo si človek vsestransko utrdi telo, ki si ga pri vsakdanjem enostavnem delu ne more toliko utrditi. Nadalje se navadi hitro misliti in se mu vcepi disciplina in odločnost, ki je kras vsakega človeka. Disciplina! Kjer ta kraljuje v odseku, tam se da mnogo več doseči kakor tam, kjer fantje nečejo biti pokorni, delajo vse po svoji volji ter hočejo vedno več vedeti kot pa njih voditelji. Zlasti se to godi rado pri telovadbi; ako hočejo vsi govoriti, vsi zapovedovati, ubogati pa nihče, tak odsek je zapisan smrti. Kjer se ta rak-rana vgnjezdi, gre delo v odseku

nazaj in ne naprej. Zato skrbimo, da se to ne zgodi, temveč obnašajmo se tako, da bomo res vredni člani naše organizacije. Poprimimo se zlasti sedaj po zimi, ko je bolj čas, dela vsi od prvega do zadnjega, izobrazujmo se pridno, saj to bo le nam v korist, in držimo se discipline, prevažne lastnosti delavne organizacije.

Posebno pa naj predsedniki in načelniki odsekov ne mislijo, da je zadoosti, da nosijo čast voditeljev, ampak naj pomislijo, da je z vsako častjo združeno delo ter je na njih največ ležeče, ali odsek kaj dela ali nič. Seveda tudi ti ne zmorejo vsega sami, ako jih drugi člani pri tem vestno ne podpirajo, posebno še ako odsek pogreša vnetih duhovnih voditeljev.

Večkrat se opaža, da starejši člani prezirajo mlajše. To pa po mojih mislih ni prav. Pomislimo, da smo vsi bratje po organizaciji ter da nas mora vezati prava bratska ljubezen brez razlike na stan in starost.

Naj bo dovolj za tokrat. Pojdimo na delo vsi z nesebično požrtvovalnostjo, da bomo v doglednem času močni tudi po duhu, ne samo po številu, kot smo pokazali v beli Ljubljani. To so nekatere misli in želje. Mogoče, (Ne samo mogoče, ampak gotovo! Op. ur.) vam jih razodene prihodnjič še nekaj član Orla iz Št. Pavla. (Uredništvo vabi prijazno vse duhovne voditelje, načelnike kakor tudi člane prelepe orlovske organizacije, da bi se bolj pogostoma zglaševali z dopisi glede orlovskega gibanja, naj si bodo poučni ali bodrilni ali kakorkoli, samo da bodo ustrezali svojemu vzvišenemu namenu. Orli razprostrite peruti!) Na zdar!

Ptujska okolica. V nedeljo, dne 5. oktobra so imeli v minoritski cerkvi pri pozni sv. maši skupno sv. obhajilo mladeniči Marijine družbe in »Orli«. Sedem fantov je bilo v kroju, od teh trije potrjeni v vojake. Med sv. mašo so imeli duhovni vodja poslovilni govor od vojaških novincev. Po sv. maši je bilo v Kmečki posojilnici zborovanje »Jugosl. strokovne zveze« za skupino Ptuj in okolico. Govoril je dr. Korošec o delavskih razmerah in urednik Žebot. Volil se je odbor za novo skupino. Po delavskem zborovanju se je začelo zborovanje »Orlov«. Vodil in govoril je poslanec Brenčič. Načelnik Franc Janžekovič je poročal o delovanju

odseka. Govorili so dr. Korošec in orla Žebot in Menoni. Tako se gibljemo in vabimo vse delavstvo obojega spola v katoliška društva, posebno v »Jugoslovansko strokovno zvezo« katera svojim udom skrbi za podporo. Vrlji slovenski mladeniči, le vsi se podajte v orlov-ske vrste.

»Smo mladi junaki,
Vsi v orlovski vrsti,
Za Boga in narod,
Delujmo povsod!«

brat »Višavski«.

Sv. Peter na Medv. selu. V nedeljo dne 5. oktobra je naš telovadni odsek obhajal odhodnico svojega prvega načelnika br. Jerneja Drogenika, ki je šel v vojakke. Orli smo se zbrali v sobi vlč. g. predsednika. Odhodnice so se udeležili še štirje drugi naši mladeniči — vojaški novinci. Č. g. župnik izreče iskreno zahvalo odhajajočemu načelniku in mu polaga na srce važne nauke za življenje v tujini. Odhajajoči načelnik se je s solznimi očmi zahvalil za vso ljubezen bratov ter povdarjal, da nikdar ne pozabi srečnih let v odseku, pa tudi ne naukov odhodnice. Novi načelnik odseka, Jan. Hajnšek zahvali odhajajočega za zvesto prijateljstvo ter za neumorni trud za vodstvo telovadbe in mu želi mnogo veselih uric in napredka v vojaški službi. Vzeli smo slovo s pesmico:

Tu ná pobratim roko mojo,
ti mi polaj desnico svojo:
Da srce zvesto kakor zdaj
ostalo bode vekomaj.

Orli na Črni gori. (Iz pozdravnega govo-ra). V velevažnem času 1600 letnega jubileja smo se, predragi tovariši tukaj zbrali. In po-vedati vam hočem, zakaj smo prišli, kaj je naš namen. Prvič prišli smo na ta veseli hrib danes, da se poklonimo in priporočimo naši nebeški Materi Mariji. Srečen človek, srečen mladenič, ki časti Marijo! Srečen bo časno in večno, našel bo življenje in prejel zveličanje od Go-spoda.

Dragi tovariši! Mi smo Orli, mi smo ve-činoma udje Marijine družbe. To naj bo naša čast! To naj bo naš ponos! Ne sramujmo se tega nikdar! Vi pa tovariši, ki še niste Orli, ki še niste v Marijini družbi, pristopite! Videli bodede, kako je veselo pri nas. Zadovoljni bote, veseli bote, srečni bote. Vživali bote veselje, čisto veselje, neskajeno veselje, po katerem vas ne bo glava bolela.

Drugič, prišli smo sem, da si izprosimo pri Mariji pomoč in tolažbo. Kdor je v Mari-jini družbi, kdor je Orel, ta ve, koliko ima naša organizacija sovražnikov. Zmerjajo nas, zaničujejo nas, preganjajo nas. A ne bojimo se. Naša pomoč je Marija. Danes smo prejeli tukaj moč za nadaljni boj, prejeli smo podporo, da ne opešamo v dobrem.

Vemo, da dosti nam zdaj bo prestat, Mnogim sovražnikom bomo v zasmeh. Vendar obljublamo danes ti Mati, Da tudi to ne pripravi nas v greh. Trdno kot skale, kot hrast bomo stali, Dušo pogube srčno varovali.

Tretjič smo prišli danes sem, da slovesno obhajamo jubilejno leto. Sv. kat. cerkev je zmagala, ker je božja naprava, ter jo Bog vodi in vlada. Veselimo se danes te zmage. Obenem obljubimo, da hočemo biti vedno zvesti sinovi sv. kat. cerkve. Nikoli ne bomo brali sv. cerkvi sovražnih knjig in spisov, ne bomo hodili in občevali s tistimi, ki jo blatijo in preganjajo.

Četrtrič, prišli smo sem, da se med seboj navdušimo in ogrejemo za novo delo v naši kat. organizaciji. Zlasti Orli se moramo med seboj navduševati in vsodbujati za vse dobro in lepo. In taki shodi so ognjišča nove ljubezni za prelepo mladinsko organizacijo.

Daj Bog, da bi ta shod obrodil veliko sadu. Mi bomo šli kakor apostoli med ljudstvo in bomo tudi drugim povedali, kar smo danes videli in slišali. Vedno in povsod se bomo ravnali po geslu: Z Bogom in Marijo, za slo-vensko domovino.

Dekliški vrtec.

Cvetlice v življenje! Melanholična tišina je vladala na pokopališču ob poletnih večerih, ko sem sadila in go-jila rožice na grobu mamice, da se je tudi mene polastilo melanholično čust-vo in srce je zahrepenelo po tajin-stvenem miru, ki plava nad cvetlični-mi gomilami... Res, čudni pojavi v človeškem življenju! Z jokom pričanja življensko potovanje, takoj pa se mu zazdi pot lepa, brezskrbna; nov, čisto nov, krasen svet se odpira pred njim, a ko potuje dalje, se z gnjevom v sre-u prepriča, da ga je varała prvotna kra-sota in bliščoba, ki čimdalje bolj gi-

neva in pogosteje se pojavlja na potu trnje in kamenje, za katero mu zlasti poskrbijo sopotniki, ki mu rani že i-tak upehane ude. Ob vsakem nasled-njem koraku sreča prevaro, vrnitev pa mu zapirajo močna, prozorna vra-ta, ki mu dovoljujejo pogled na rožna-to, prijetno pot, katera je že za njim, a vsak korak nazaj mu je one-mogočen, naprej mora, med bo-dečim trnjem, da prispe do ci-lja. Ko pa ga hoja popolnoma utru-di, da mu telesne moči za vselej odpovedo službo, ko je došel njegov duh do cilja in ga ne more več bosti

trnje ne raniti kamenje, pristopijo ti-
sti, ki mogoče preje niso imeli sočut-
nega pogleda za njega in mu delali
živlensko pot še bridkejšo, sedaj pri-
stopijo in ozaljšajo mu počivališče s
cveticami. Kako bi bil v življenju ves-
el cvetja, udanosti in ljubezni, a nih-
če mu jih ni privoščil! Kako bi osre-
čevalno uplivala na njega le ena so-
čutna solza, solza, katerih sedaj teko
potoki! Zakaj niso svojim občutkom
dali duška preje? Zakaj so zakrivali
svoje sočutje s porogljivim nasmehom?
Zakaj štedili s cvetjem...?

Take misli se nehote vsiljujejo, a-
ko opazujemo z dragocenimi venci, s
šopki in lučicami bogato ozaljšane gro-
bove na predvečer „Vernih duš“ in s
pesnikom Gregorčičem vskliknemo:
V življenje trnja, a cvetja na grob!
Pač bolje bi bilo narobe:
Sadite nam raje v življenje cvetlice,
A trnje shranite za grobe!

Mirodvorska.

Moj nedeljski izprehod. Nenavad-
no toplo oktobrsko solnce me je neko
nedeljo popoldan izvabilo ven v nara-
vo na izprehod. Sklenila sem ob tej
priliki, ogledati si razvaline kebeljske-
ga, ali sedaj po lastniku imenovanega
Zajčevega gradu. Stoji na jako ostrem,
¾ ure oddaljenem hribu, severno od
župne cerkve Kebelj. Krasen razgled
raz njegov vrh po Dravinski dolini in
Ptujskem polju, tja noter do Donat-ja,
Boča in preko teh celo do hrvatskega
gorovja. Nad vse krasen pa bi bil raz-
gled raz vrh gradu, pa žal, da stoji
te starinske stavbe le še polovica, dru-
go polovico pa so podrli ter porabili
kamenje za zidanje sedanje ljudske šo-
le v letih 1890—1893. Dobro bi služil
turistom in letoviščarjem, ako bi bil še
cel ter imel stopnice na vrh, kakor n.
pr. Celjski grad. Ostalo zidovje je še
neverjetno dobro ohranjeno, tako, da
še niti ometa z lahkim kladivom ne od-
biješ. Prizadelo jim je mnogo truda,
predno so ga polovico odbili, in sicer
po preseku od vrha doli. Vendar smod-
nik je uničil, kar zob stoletij ni zglo-
dal. Okoli njega je še globoko izkopan
jarek, za kojim sledi še precej visok

nasip, kjer je bila najbrž ograja iz
pokonci stoječih hlodov. Zidovje je ja-
ko pravilno izdelano ter ima, kakor je
soditi po precej velikih luknjah, kamor
so morali biti zabiti tramovi, dvoje nad-
stropij. Tudi kos takšnega hloda sem
videla, ki še štrli iz zidu, oziroma iz
luknje. Pri pogledu na to trdno zidov-
je sem se nehote spomnila pesnika, ki
pravi: „Bratje mi stojimo trdno kakor
zidi grada, črna zemlja naj pogrezne
tega, kdor odpada“.

Mladenke, združimo se v močno
trdnjavo pod snežno-belim praporom
Slovenske Dekliške Zveze in Marijine
družbe! Storimo trden sklep, da se ne
bojimo nikakega strašenja in zaničeva-
nja od te ali one strani, ampak stoji-
mo trdno kakor zidi grada, opiraje se
na svoja večno vzvišena načela.

Micka Kebeljska.

Pevec-poet.

V veselju človek rad prepeva,
A v žalosti je tih, molčeč.
V radosti glas ljubko odmeva,
Nam v žalosti je zvok odveč.

Kdor ljubi petje — rad si poje
Če tudi ne lepo doneče;
Ubira vendar strune svoje,
Ki pesmi mu pojo molčeče.

Zlog tvori zlogu melodijo,
Kar iz srca poetu vre.
Spreminja v vbrano harmonijo,
se njega radost in gorje!

Pepca S.

Branimo sveto vero. Nocoj, ko bedim
pri svoji bolni mami, si mislim to-le: Kaj je
človek, ki izgubi sveto vero? Največji revež
na svetu. Kaj bi začel človek, ko ga tare ža-
lost, ko ga zadenejo nadloge in težave, bolezen,
ko se mu zdi, da je ves svet zoper njega;
obupal bi, ako bi ne imel svete vere. Zato pa
posebno ve dekleta, branite ta najdražji zaklad.
Ko se je obhajal v župniji Sv. L. sv. misijon,
bila sem poklicana v neko hišo, nadomestiti
gospo, ker je nekoliko obolela. Vse je hitelo
ob svetem in zlatem času v cerkev, le ta go-
spodar se je norca delal iz vsega. Rekel je:
vera je za uboge ljudi, ti morajo verovati, da
ložje trpijo, pa verjemite mi, tudi na onem
svetu bomo bogataši sedeli na ubogih, reveži
nam bodo za stole. In vi še hodite poslušat
te črnosukneže, kako lažejo, ali jaz ne verja-
mem nič. Obrnil se je ter šel iz kuhinje. Ostala
sem sama, naslonila se na kuhinjsko okno in
jela vsa žalostna misliti, kaj pa če bi bilo le
res kar je povedal, a v tem hipu se oglasi
misijonski zvon tako milo in tožno, da sem se
naenkrat sramovala svojih misli. Ko sem prišla

v svojo sobo ter hotela opraviti večerno molitev, bila sem tako razburjena, da nisem mogla ne moliti, pa tudi ne spati. Komaj sta pretekla dva meseca, zarubili so temu gospodarju vse,

kar je imel. Sedaj ko postane ubog, bo gotovo veroval tudi on, ker je vera le za uboge. Bog že poskrbi, da taka drevesa ne zrastejo do nebes.
Znanka iz Pušč.

Dobri nasveti.

Svetovalka. Je-li so moje sosvetovalke-nadomestovalke izumrle, da ni glasu od njih? — Ali ne bi bilo umestno, prereševati temo „Gospodinja in jesen“. — Mnogo različnih nasvetov pričakujem. Tu in tam pa hoče kaj dodjati vaša vedno radovedna stara prijateljica Svetovalka.

Olgospodinjski izobrazbi. (O kuhinji) Nikjer ne more izobražen človek tako hitro presoditi, koliko razume deklica, zlasti gospodinja o gospodinjstvu, kakor če stopi v kuhinjo le za kratek hip. Kuhinja ob raznih dnevnih časih je zrcalo, iz katerega odsevajo vse vrline in vse slabe lastnosti gospodinje in odrasle deklice.

Kakor drugod, tako tudi v kuhinji ne zadošča, da bi delal človek samo z rokami, treba je tudi z glavo. Ako delaš ves dan sem in tje, vse nič ne pomaga, če si ne znaš dela prav urediti in razvrstiti, če ne znaš sproti pospravljati. In res, veliko dela si prihrani, ako se pri kuhanju vsaka reč, vsaka posoda takoj spet dene na svoje mesto, kakor hitro je več ne rabimo. Nič ni bolj nerodno, kakor če ob času kuhanja leži v kuhinji vse križem po mizi, oknih, stoli in mogoče še na tleh. Kar je za pomiti, če nimamo koj časa to storiti, denimo stran v kako večjo posodo in pokrijmo s snažno cunj, da se ne pasejo muhe po umazani posodi in da ne delajo napotja. Kuhinjska miza, klopi, tla se ohranijo mnogo lažje snažne, če pazimo, da jih ne umažemo po nepotrebnem. Za to pa ne sme redoljubna gospodinja metati olupkov od krompirja, repe, jabolk itd. po tleh, tudi ne po mizi, ampak za te reči, kakor tudi za odpadke zelja, zelenjave itd. imejmo kako košarico ali kaj sličnega, da se vse sproti lahko pospravi. Črnih loncev in drugo posodo ne postavljajmo kar na golo mizo ali tla, sicer bo vse hitro umazano.

Pri kuhanju, drage mi, si moramo zapomniti, da smo umite, snažno in gladko počesane; najbolje pa je, da imamo na glavi čedno ruto. Res, da se pri kuhanju roke večkrat umažejo, zato pa naj stoji v enem kotu umivalnik z vodo, da si roke takoj umijemo, kakor hitro so umazane. Nikdar ne smemo mesiti kakoršnega koli testa, ako si prej nismo dobro

umili roke. Meso, sadje, krompir, zelenjavo za prikuho, sploh vse se mora pred kuhanjem snažno oprati. Posebno previdne pa moramo biti pri zelenjavi; vsak list je treba posebej pogledati, če ni skrita kje kaka gosenica ali polž, ki bi zagnusil jed celi družini. Tu ri kuharica nikdar dovolj natančna, vestna in čista.

Poleg čistosti moramo gledati tudi na zunanjo obliko jedi in na posodo, v kateri se prinaša jed na mizo. Nikakor ne zadošča, da je hrana samo užitna in prebavna, ampak mora biti tudi okusna po svoji zunanosti. Še tako imenitno skuhana jed ne bo družini dišala, ako se postavi pred njo v umazanih posodah, ako se jedilnega orodja drže še ostanki prejšnjih jedil, ako je namizni prt umazan in če nosi jedi na mizo umazana in razkušana gospodinja. — Dobro je, da pokusi gospodinja vsako jed, predno jo nese na mizo, da vidi, če kaj manjka. Tu par zrn soli, tam še nekoliko jesiha, drugje zopet nekoliko popra, in jed ima takoj drug okus. A ne smemo tiste žlice ali vilic, s katero smo ravno jed pokušale, spet dati nazaj v tisto jed, ampak jo sproti umiti. Najgrša pa je navada nekaterih, ki dajejo mačkam in psom jesti s krožnikov in skled. — Pri pomivanju posode je gledati na to, da se denejo najprej vsi ostanki jedi iz skled, krožnikov in loncev v za to pripravljeno posodo. Potem pomijemo najprej krožnike, skled, sploh vse, kar ni črno od saj. Ko je to umito, pomijmo še le črne lonce itd., katere vselej snažno odrgnimo s peskom. Ko si posodo pomila, jo spet splahni v topli, čisti vodi in jo povezni v veliko, za to namenjeno posodo; ko se voda odteče, vse snažno obriši z čisto ruto.

Kakor hitro je vsa posoda umita in obrišana, deni takoj vsako reč na svoje mesto; pobriši mizo, klopi, stole in pometi tla. Tako bo kuhinja hitro in brez prevelikega napora snažna. Nikdar se ne smemo izgovarjati, češ, preveč dela je v vinogradu, na polju in drugod. Kuhinja mora biti urejena, to naj bo naše načelo. Pa potem toliko pridneje delajmo, da tisto nadomestimo, kar smo z pospravljanjem zamudile. — Ako se bomo ravnale po tem, se nam ni treba bati, ako pride v našo hišo kakoršenkoli obisk in ne bo se nam treba sramovati, če nas bo našel kot marljive, skrbne pomočnice svojih mater ali samostojne gospodinje v kuhinji.
Tončka Gornjeradgonska.

Društveni glasnik.

Ptuj. Pozor! Če ne bo preklica, vprizori naša Dekliška zveza 23. t. m. popolnoma nov igrokaz »Plemenito srce«. Opozarjamo že danes na to vezelanimivo predstavo. Petje in šaljivi nastopi bodo izpolnili pavze. Začetek bode koj

po večernicah; kraj in druge podrobnosti se objavi po vabilih, lepakih in časnikih.

Odbor Pujske Dekliške zveze.

Ptuj. Združeno s krčevinskim bralnim društvom je imela Dekl. zveza 19. m. m. svoj

občni zbor, na katerem je bil izvoljen согласно bivši g. voditelj Avguštin Jager, sedaj župnik pri sv. Jakobu v Galiciji častnim članom. — Otvorilne besede predsednice Terezije Breznik so obsegale osobito zahvalo bivš. gg. duh. vod. in pozdrav novodošlemu g. voditelju. Zanimiva poročila naših funkcionark so se vzela z zadovoljstvom naznanje. Volil se je stari odbor, le namesto sedaj omožene članice je bila na novo izvoljena Marija Štumpf iz Ptuja. V sledeči odborovi seji se je odbor konstituiral; vse je ostalo pri starem, le mesto podpredsednice je na novo prevzela odbornica gospodična E. Razlag. Vlč. gosp. duh. vod. daje mnogoterih nasvetov in nekaj navodil glede sporeda pri shodih Dekl. zv. Gdč. Razlag poroča na kratko o slavju Dekl. zv. pri Sv. Petru na Medvedovem selu in izroča pozdrave tamošnjih mladenk; krepki pozdrav odmeva od strani zborovalk. Jesenska prireditve se bo vršila dne 23. nov. v društvenem domu na Hajdinu. Vspored bo zanimiv, zraven petja in šaljevih prizorov se uprizori nova gledališka igra »Plemeniti srce«. (Delo gdč. E. Razlag). Prihodnji shod se vrši z zanimivim sporedom dne 16. novembra. Takrat vse na plan! Na svidenje Vam kliče

Marica.

Sv. Trojica v Slov. gor. Na roženvenško nedeljo smo se poslovili od našega dragega družbenika Janeza Šiško. Ravno to nedeljo smo ga pred ednajstimi leti izvolili za predsednika naše mladeniške družbe in to je ostal do sedaj. Bil je vedno skrben za blagor družbe, odločno se je za njo potegoval, nevstrašno stal na svojem mestu, četudi je moral dosti prestati od nasprotnikov. Pogumno je tudi večkrat nastopil kot govornik pri mladeniških shodih. Naša želja je, da tudi v zakonskem stanu deluje za dobro stvar. Bog Te živi mnogo let, dragi Janez! To Ti želimo tvoji bivši tovariši.

Sv. Trojica v Halozah. Na poučnem shodu 31. avgusta zbralo se nas je 62 deklet. Po pozdravnih besedah bodri č. g. župnik dekleta, da naj zraven verskih dolžnosti razgreva žar domovinske ljubezni srca trojiških deklet. Prečita se zapisnik ustanovnega shoda in razklada pravilnik Dekl. zveze. Med tem se je vpisalo 29 in ra poučnem shodu Mlad. zveze 8. rožnika 24 deklet, tako torej šteje naša Dekl. zveza 53 članic. Ker vsled pomankanja časa na ustanovnem shodu ni bilo mogoče voliti odbornic, zato je sledila sedaj volitev: Ornik Micka, predsednica; Marinič Micka, podpredsednica; Kurež Jerčka, tajnica; Kranjc Anika, taj. namestnica; Marinič Micka, blagajničarka; Klanejšek Mimika, blag. namestn.; Merc Nežka, knjižničarka. Po volitvi odbornic povzame besedo predsednica Ornik Micka in govori o važnosti Dekliške zveze. Sledi deklaracija Treziške Vnuk iz Našega Doma pesmica »Slovenka sem«. K tej pesmici izrazi željo vlč. g. župnik, da bi se dekleta naučile peti to pesmico. Nato g. zvezin voditelj zaključi shod z prijaznim vabilom na mnogobrojno svidenje na prihodnjem sestanku.

tajnica.

Sv. Trojica v Halozah. Prav zanimivo je zborovala naša Mladeniška zveza dne 14. sep-

tembra. Po otvoritvi poučnega shoda se je prečital zapisnik o I. poduč. shodu, za tem stopi pred nas Fuks Matevž z deklaracijo iz »Drobtinice« »Pijancem in žganjepivcem«. Horvat Stanko je predočeval, da edina pot do zveličavne omike in večne sreče, je pot skozi cerkev. Veliko veselje nas je nadvladalo, ko smo zagledali na poučnem shodu neustrašnega prvobornika dr. Korošca, kateri je zvezinemu voditelju čestital za njegovo neumorno delovanje v tukajšnji župniji. Vspodbujal je nas mladeniče, da tudi one tovariše, ki še hodijo po drugih potih spravimo v krog naših katoliških organizacij. Obljubil je tudi, da S. k. s. z. priredi pozimi poučni tečaj pri sv. Trojici, ako se zato najdejo primerne prostori. G. dr. Korošcu se iskreno zahvali g. duh. voditelj. Po nekterih opominih glede birme in po zahvali dvema članoma, ki bodeta kmalu odišla k vojakom, zaključi g. duh. vod.; lepo uspeši shod z vabilom na svidenje na drugo nedeljo v oktobru.

Sv. Križ na Murskem polju. Mladeniško Bralno društvo in Dekliška Zveza sta na novem odru 28. m. m. priredila Konštantinovo slavnost, pri kateri se je uprizorila igra »Sv. Just«, ki kaže preganjanje kristjanov pred Konštantinovim odlokom. Društvo si je nabavilo za to in slične igre potrebno obleko, četudi s precejšnjimi stroški. Kdor želi kaj več zvedeti o tem, naj se obrne na tukajšnje Bralno društvo.

Sv. Križ na Murskem polju. (Polletno poročilo o delovanju Dekl. zv.) I. 23. februarja se je vršil sestanek, na katerem je 1. predsednica Frančiška Vaupotič govorila o pomenu lurskih čudežev; 2. tajnica Antonija Slekovec deklamovala pesem o ljubezni do Boga in domovine; 3. Alojzija Senčar v daljšem govoru spodbujala dekleta k raznim dekliškim čednostim in 4. Eliza Slavič govorila o koristnosti poučnih knjig, sestankov in tečajev. II. Na poučnem sestanku dne 30. marca 1913 1. predsednica častita č. g. duh. vod. h. godu, blagajničarka izroči zahvalno diplomu D. Z. 2. Č. g. Fr. Ostrž govori po zahvali o dekliškem delokrogu v njenem lastnem srcu, v domači hiši in izven nje; 3. članica Antonija Pušenjak priporoča ljubezen do Marije; 4. predsednica Fr. Vaupotič in blagajničarka Fr. Černel lepo prednašata dvogovor o najlepšem kinču. V začetku in ob koncu so se zapele primerne pesmi pod vodstvom častitega g. duh. voditelja. III. Pri sestanku dne 20. aprila 1. knjižničarka Ant. Rajter govori o življenju sv. Cite in njenih čednostih; 2. Frančiška Jelen deklamira pesem o spomladi; 3. Marija Marinič govori o rahlem cvetu mladostnih let; 4. Tajnica Ant. Slekovec ter Anica Kosi in Marija Strakl razpravljajo v trogovoru o koristih dekliške zveze; 5. zapoje se štiriglasni ženski zbor »Rožmarin« pod vodstvom č. g. duh. vod., na kar ta govori o pomenu S. K. S. Z. in povabi članice, da se obilno vdeležijo občnega zbora S.K.S.Z., ki se name-rava prirediti prihodnjo nedeljo (27. aprila) ravno pri nas. IV. Meseca majnika se je D. Z. pridno pripravljala na zopetno gledališko prireditve. Izbrala se je ginljiva verska igra »Dve materi«, ki se je predstavljala dne 8. junija t. l.

z lepim uspehom. V. Na sestanku dne 29. jun. 1. č. g. duh. voditelj seznanjajo dekleta z lepo knjigo ljubljanskega škofa naslovljeno »Dekletom« ter jim jo priporočajo k naročbi; 2. Anica Kosi v lepem govoru priporoča dekletom značajnost, odločnost in pogumnost v verskem in narodnem oziru; 3. Alojzija Senčar spodbuja navzoče k češčenju presv. Srca Jezusovega; 4. Anica Bersek in Marija Vaupotič imata dvogovor o izobraževalnem delu dekliških zvez; 5. Frančiška Peršak govori o škodljivosti alkohola in s pesmijo »Marijina sem hčer« se sestanek sklene. VI. Pri sestanku dne 10. avg. 1913 1. č. gosp. duhov. vod. opozarja dekleta na katoliški shod v Ljubljani, omenja važnost slovenske narodne noše, nato pa predava o kulturnem delovanju kat. Cerkve v srednjem veku; 2. Frančiška Jelen in Marija Kardinar govorita v dvogovoru o sreči v domačiji; 3. Frančiška Muršič priporoča članicam slogu in vzajemnost; 4. Frančiška Černelc svari pred nekaterimi napakami v društvenem delovanju. VII. Članice D. Z. so pridno sodelovale pri Konstantinovi slavnosti, ki se je vršila pri nas dne 28. sept. 1913, kakor sploh pri nabavi novega odra in dvoraninega nakita. Križavske mladenke, le pogumno naprej! Tajnica!

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Ustanovni shod »Dekliške zveze« se je vršil 19. oktobra nad vse pričakovanje sijajno. Med rano službo božjo je sprejelo nad 100 deklet sveto obhajilo. Gospod profesor dr. Hohnjec je našel in ganljivo pridigoval o čednostih, ki morajo dičiti dekliško srce, da bo v resnici tempelj božji. Popoldne po popevanih večerih je bilo ustanovno zborovanje v prostorni sobi mežnarije, ki je bila natlačeno polna. Vse navzoče je pozdravil domači g. župnik. G. dr. Hohnjec je govoril o živi potrebi mladinske izobraževalne organizacije posebno Mladiške in Dekliške zveze. Nato se je ustanovila z navdušenjem dekliška zveza za Sv. Lovrenc nad Mariborom in Puščavo. V odbor so voljene: Medved Marija, predsednica, Zofija Peitler, namestnica, Marija Cink, blagajničarka, Marija Hrastnik, tajnica in knjižničarka, Frančiška Paulič, Marija Peitler, Rozina Waner, Apolonija Schreiner, odbornice. Za Puščavo se izvolijo odbornice ob prihodnjem zborovanju. Takoj po ustanovitvi je nastopila Šentlovrenška Dekliška zveza kot izobraževalna organizacija. Članica Berta Koge deklamira »Kaj želiš od hčerke svoje, mati moja?« Članica Brig Dežnik pa »Katolik sem!« Članica Brodnjak podučuje o našem geslu »Vse za vero, dom, cesarja!« Marija Hrastnik, v stari narodni noši, svarila je dekleta pred trojnim sovražnikom mladine, priporočala je katoliško berilo in pristno narodno nošo. Ob koncu je nastopila zastopnica Dekl. zveze v Marenbergu mladenka Kolar in je pozdravila najmlajšo organizacijo šentlovrensko. Pismen pozdrav je poslala tudi predsednica

dekliške zveze v Ribnici. Ve pa, šentlovrenška dekleta, pristopite mnogoštevilno kot članice in delujte z izobrazbo za vero, dom, cesarja!

Šoštanj. V sredo 8. oktobra popoldne podale smo se dekleta M. d. in D. z. na božjo pot k Mariji Nazaret. Celo pot smo večjidel pele Marijine pesmi, proti cerkvi pa lavretanske litanije. Zvečer so bile večernice in spovedovanje. Drugo jutro je bila ob šestih sv. maša za M. d., katero so darovali č. g. voditelj M. d., po sv. maši sv. obhajilo deklet. Po končani pobožnosti je bil v samostarski šoli sestanek, pri katerem se je pelo, deklamiralo in govorilo. P. A. je dekleta pozdravila, G. M. je razložila zgodovino Nazareške cerkve. S. N. je klicala na boj proti dušnemu sovražniku, predsednica D. z. nam je pa povedala o slovensko-hrvaškem katoliškem shodu. Potem so še č. g. voditelj M. d. bolj natanko razložili pomen katoliškega shoda in nas navdušili za nadaljno čednostno življenje. Za slovo smo še par pesmic in litanije zapele pri Marijinem oltarju in vse zadovoljne in vesele se vrnilo domu. Takšna božja pot dušo okrepuje in telo razveseljuje. Iskreno zahvalo izrekamo č. g. vod. M. d., da so nam priredili tako krasen izlet.

Škale. Poročil se je 6. oktobra mladenič Jozef Plazl, podpredsednik Mladiške zveze, z vro članico Dekliške zveze, Marico Jelen. Meseca julija pa se je poročil Janko Plazl, tajnik Mlad. zveze, s pridno družbenico Marijino Alojzijo Višnar. Vrlim novo-poročencem naše iskrene čestitke! Mladenka.

Dol pri Hrastniku. Na roženvenško nedeljo so prečastiti g. dekan in Laškem ob obilni asistenci slovesno blagoslovili krasno novo zastavo Mar. družbe. Zastavi se je pridružilo 45 belooblečenih in venčanih družic, večinoma vsa družbena dekleta. Na slavnost je prihitela tudi sosedna trboveljska Marijina družba s svojo zastavo. Po blagoslovnem obredu je sledila spodbudna pridiga č. gospoda dekana in slovesna levitirana sv. maša, katero so darovali za Marijino družbo preč. g. župnik, družbeni voditelj. Dekleta Marijine družbe so priskrbeli pred cerkvenimi vrati lep slavolok. Na noge vsa dobro misleča mladina in združeno v boj za vero in dom.

Sladko spavati ni čas,
Vera, narod, kliče nas;
Le zbudimo se, vstanimo
V boj za vero, dom hitimo.

Saj sovražnik je boječ,
Hitro zbežal bo kričeč;
Ker se nas zelo boji,
Zato laže in kriči.

Če zagleda nas obilo
Ga veselje bo minilo,
Z nami se podati v boj,
Toraj vstanimo takoj.

M.

Govorniške vaje.

O varčnosti.

Govorila na shodu D. Z. v Šoštanj

A. Praprotnik.

Predraga dekleta! Delo je prvi pogoj in podlaga blagostanja na svetu, drugi je, da to, kar pridelamo, prav obračamo in v tem je bistvo varčnosti. Kakor delo naj postane tudi ta lastnost človeku čednost. Dobro moramo poznati meje, v katerih naj človek zbira in hrani. Ako opominjamo: Hrani, zbiraj . . . nikakor ne pravimo: Bodi skopuh. Ne, to vam bi bilo v dušni pogin. Prava varčnost je zlata, sredna pot med skopuštvo in zapravljivostjo; to so njene meje, katerih ne sme prekoračiti. Resnica je, da mnogo ljudi ne zna varčevati. Varčnost je spretnost, v kateri se moramo poučiti, je čednost, katero si moramo pridobiti. Bog sam nam priporoča, naj hranimo in mislimo v dobrih dneh na čas potrebe in pomanjkanja. Spominjaj se uboštva ob času obilnosti in potreb, siromaštva ob času bogastva. Dandanes veliko trpi tudi pravno versko življenje tudi med našim narodom. Izgubila se je žali-hog previdna skrb za slabe čase, pri mnogih izginila čednost varčnosti. Lahkomiselnost in hrepenenje po čutnem vživanju ne pripušča ljudem, da bi mislili na čas starosti, bolezni in reve. Za nobeno reč se ne moremo ogreti, ako je ne poznamo. Zato tudi varčnosti ne morem bolje priporočati, kakor, da naštejemo saj nekoliko onih vrlin, ki izhajajo iz nje za vsakdanje človeško življenje. Njen dober in blagodajen vpliv na naše razmere, na naše življenje naj bi navdušil vsakega, da si prisvoji po svojem stanu lepo, krščansko čednost, varčnost. Čemu naj torej hranimo? Hraniti moramo zlasti zato, ker nas more le pametna varčnost dovesti do blagostanja in premoženja. Tisočero ljudi bi rado kaj imelo, a sami nočejo k temu ničesar pripomagati. Menijo, da jim bodo pečeni piščanci sami od sebe leteli v usta. Ali k večjemu iščejo premoženja v nespametni loteriji, drugi pričakujejo dedščino, ali da najdejo zakopan zaklad. Pa le ena pot vodi do blagostanja, pot pametne varčnosti. Pojdite v hišo onih, ki imajo kaj pod palcem in vprašajte jih, kako so prišli do premoženja. Ne vsi, a premnogo je takih, ki v začetku niso imeli skoraj ničesar, a pridno so delali, razumno hranili in zbirali in to jim je prineslo imovino. Po delavnosti in varčnosti posebno v mladih letih, ko smo še pri močeh moramo skrbeti za prihodnost. Mnogoteri «nimanič» je sam kriv, ker ni hotel zbirati in hraniti; kar je zaslužil je zopet izdal, naj je bil zaslužek mal ali velik. Ta prikazen se ponavlja vsaki dan. Pripoveduje se, da je našel neki knez veselega, pridnega kmeta na njivi in se z njim pogovarjal. Po daljšem pogovoru zve, da njiva ni kmetova lastnina, da dela na njej kot najemnik za 30 vin. na dan. Knez, kateri je za svoje potrebe seveda več rabil, v naglici ni mogel izračunati, kako bi bilo mogoče s tako malim zaslužkom izhajati in biti še tako dobre volje, ter se je silno čudil temu možu. A pridni mož mu odgovori: Ne-

spametno bi bilo, ko bi toliko zase porabil. Ena tretina mora zadostovati za me, z drugo tretino plačujem svoje dolgeve in tretjo tretino nalagam za prihodnje dni. To je bila knezu zopet nova uganka. Veseli delavec pa nadaljuje: Moj zaslužek delim s svojimi stariši, ki ne morejo več delati, in s svojimi otroci, kateri se morajo še le učiti delati. Starišem plačujem ljubezen, ki so jo meni izkazali v moji mladosti. Od otrok pa pričakujem, da me v moji onemoglosti ne bodo zapustili. Knezu se ta mož tako dopade, da ga sprejme v službo, ker je mogel še bolj skrbeti za svoje. Mnogo mladih ljudi je podobno temu knezu. Mislijo, da si ni mogoče pri malem zaslužku kaj prihraniti. A gotovo je mogoče, če le vse prav obrnemo in pred vsem ne izdamo več nego za služimo, to je cela skrivnost varčnosti in po nji gotovo pridemo do imetja. Vsak dan ima sicer svoje potrebe, a koliko bi se prihranilo n. pr. samo pri obleki. Kako lepo kinča žene in dekleta priprosta snažna obleka. Prava šema pa je, kdor je v pol gosposki in pol kmečki obleki. Kaj lepo govori sv. apostol ženam in devicam: «Ravno tako naj se zaljšajo v poštenem oblačilu s sramežljivostjo, ne pa s pletenimi lasmi, z zlatom in dragim oblačilom, ampak kakor se nam spodobi, da kažemo pobožnost z dobrimi deli. Njih lepotija ne bodi zunanja, ampak skrita v dnu srca v nestrohljivosti mirnega in krotkega duha, kateri je bogat pred božjim obličjem.» Drage tovarišice! Naj bi nas dovedli ti nauki k lepim krščanskim čednostim, k pridni delavnosti in pametni varčnosti. Ne dajmo se zapeljati raznim krivim prijateljem, ki sejejo v mlada srca mržnjo do varčnosti in zadovoljnosti. Postavimo se korajžno na lastne roke, ganimo pridne roke. Lastne zasluže moč mu odpre pot, pravi pesnik. A ne zaupajmo le na svojo moč, temveč tudi na moč, ki nam ni tuja. To je moč našega očeta v nebesih zakaj: »Prazno je delo brez sreče z nebes.« «Delaj in moli!» Tega se držimo in naše geslo naj bo: Hrani, zbiraj, množi ter zaupaj v Boga!

Dekliška zveza — bojna šola.

Govor Marije Hrastnik na ustanovnem shodu Dekliške zveze v Sv. Lovrencu nad Mariborom.

Predrage sestrice!

Da, tako vas smem imenovati, ker danes smo sklenile sestrinsko zvezo med seboj; vse smo stopile pod zaščito ene Matere, združile smo se pod prapor Dekliške zveze! — Ti bil mi nisi brat po krvi, a več si bil mi tisočkrat, bil meni si prijatelj prvi, po srcu in po duhu brat! — Tako je zapisal naš nepozabni Gregorčič svojemu prijatelju. Tudi me bodemo odslej sestre po srcu in po duhu in v sestrinski ljubezni se hočemo vzajemno podpirati v boju proti trojnemu sovražniku. — Ako je človek sam in vidi pred seboj trikrat močnejšega sovražnika, mu upade pogum, povesi orožje in se brez boja uda; ako pa vidi ob svoji strani zveste sobojevnike in za seboj nove čete, k

mu s svojim orožjem takoj priskočijo na pomoč, ko bi ga pretel nasprotnik obvladati, to mu poveča pogum, da se bojuje vztrajno in s podvojeno močjo, ker lahko upa na gotovo zmago. — Takšne zveste sobojevalke bomo, ljube sestrice, našle v Dekliški zvezi. — Da pa se more vojak uspešno bojevati, treba mu je tudi temeljitega pouka o pravilni rabi orožja in o vseh spletkah in nakanah sovražnika; tudi to bomo dobile v naši zvezi: v dobrem berilu in v naukih svojega voditelja.

Prvi sovražnik, na katerega nam je obrniti vso pozornost, je sovražnik naše duše, ki si pred vsem prizadeva oropati nas najdražjega zaklada in to je: biser čednostnega življenja. Njegovo geslo, njegov nauk je: »Uživajmo življenje dokler smo mladi!« To je njegova vada, na katero se jih je že mnogo, mnogo ujelo, ki pa so ob večeru svojega življenja bridko objokovali svoja mladostna leta in jim je pogled nazaj budil le bridke spomine. Ne dajmo se, ljube sestrice, temu vabljenemu klicu preslepiti da ne bomo prejšnim enako kedaj preklinjale svojo mladostno dobo, ker kdor v mladosti zapravi čut za pošteno in čisto življenje, ne bo živel na stara leta čednostno, mirno in srečno! Kdor v mladosti išče svojo srečo le v uživanju, je tudi pozneje ne bo iskal drugod! Saj že sv. pismo pravi: »Pregrehe njegove mladosti, bodo napolnile njegove kosti in v prahu ž njim počivale!« Kaj ne, strašne besede! Zato pa se, sestrice, poslužujmo spretno ščita zoper tega sovražnika in to je: molitev in pogosto prejemanje svetih zakramentov, ki nas s svojo milostjo ohranjujejo: dušno močne in v dobrem stanovit! Ozirajmo pa se tudi na Njo, ki smo si jo danes i volile kot svojo zaščitnico; Ona nam daje najlepši zgled, posnemajmo Njo.

Drugi sovražnik pa je nam, skoraj bi rekla, še bolj nevaren, ker je bolj zvit in bolj spreten. Ne dela naravnost, ne upa stopiti v resnični obliki pred naše ljudstvo, ker bi se s studom obrnilo od njega, temveč dela po ovinkih, pride v ovčjem oblaku, mesto meča je vzel v roke pero; svoj strup zavija pod lupino omike in napredka, njegov namen pa je iztrgati zlasti iz src mladine sveto vero in v to svrhu se poslužuje najpodlejših sredstev. »Udaril bom pastirja in razkropile se bode ovce!« To je njegov program; zato v svojih umazanih listih izliva povodenj nesramnih lažij na častito duhovščino, da bi jej izpodkopal ugled pri ljudstvu. In kakšen je uspeh? Da je v 16tem stoletju odpadlo toliko ljudi od svete vere so povzročili zvečine slabi spisi in na Francoskem je le slab tisk povzročil revolucijo. Iz šol so pregnali krščanski nauk, iz sodnih dvoran in javnih prostorov so vrgli sveti križ; izgnali so redovnike ž njih lastnine in vzeli katoličanom cerkve, celo na pokopališčih so prepovedali križe in sploh krščanska znamenja. Oglejmo se na bojno polje domače politike! Ali ni največ verskih in narodnih odpadnikov le po vplivu slabih spisov zašlo v izdajalsko mlakužo? Ali ne dajejo slabi slovenski listi največ povoda tujim narodom, da blatijo voditelje našega ljudstva? Mnogo

dokazov bi vam še lahko naštel koliko škoduje slabo berilo! Zato pa proč s slabimi časniki in knjigami! Kjer je v hiši poštena mladenka, ne najde prostora slab časnik! Uvedimo pa v naše hiše le dobro, katoliško berilo, iz katerega se bomo navzele katoliškega duha, da bomo znale vselej in povsod zagovarjati našo sveto vero napram sovražnim napadom! Kako ganljivo je čitati, kako so v prvih stoletjih krščanstva nežna dekleta pogumno izpovedale pred sovražnim trinogom svojo vero; pevaje so pričakovale v amfiteatrih krvoločne zverjadi in zahvaljuje svoje Odrašenika, da jim je naklonil priliko, umreti za sveto vero, so mirno gledale smrti v obraz. Ako so tē raje svoje življenje žrtvovale, nego da bi se le za trenutek in le videz poklonile krivi n bogovom in zatajile svojo vero, ali hočemo tej veri nezveste postati me? Ne in nikdar ne! Oklenimo se z vsem srcem naše Dekliške zveze, kjer se bomo učile ljubiti in hraniti ta najzlahtnejši biser. Učile pa se bomo tudi braniti našo domovino. Nam Slovencem je Bog dal prekrasno domovino, dal nam je prekrasni jezik! On torej hoče, da ljubimo t: njegove darove, da branimo domačo svojo zemljo in se ne sramujemo materinega jezika. Kako ljuba in draga nam je podoba naše matere; sveta nam je vsaka poteza na njej in v sveti jezi bi gotovo ostro zavrnile tega, ki bi se jo drznili sramotiti ali oskruniti. Ravno tako svet naj nam bo vsak spomin na njo, zlasti jezik, v katerem smo prvič zaklicale njeno ime, v katerem nas je učila častiti svojega Boga! Ne sramujmo se nikdar! Bodimo ponosne, da se smemo prištevati slovenskemu narodu! Ako bi pa zatajile svoj narod, bi kmalu zatajile tudi svojo vero! Ljubimo pa tudi nošo, kakoršne so se posluževale naše matere in babice. Tukaj vidite naravno nošo, ki je bila pred 50. leti tukaj splošno v navaži, sedaj pa je že skoraj popolnoma izginila; pa oživimo jo zopet! Ali ni lepša kot tiste novomodne cape, s katerimi si morajo uboge šivilje noč in dan ubijati glave, ki pa človeka ovirajo pri delu in hoji in bi jih naše babice gotovo še na pustni dan ne hotele obleči? Ali ni spodobnejše kot novomodni žakelj in bluže s prozornimi ščipkami? Obleka je vendar za to, da se pokriva telo, a moderno ukrojeno že od daleč ne služi več prvotnemu namenu. Iz tega in drugih pametnih vzrokov se je zadnji čas pričelo splošno zanimanje za narodno nošo in na dekliškem shodu v Mariboru dne 1. avgusta se je enoglasno sprejel predlog g. dr. Kovačiča, da je dolžnost vsake D. z. v svojem okraju pospeševati narodno nošo, zbirati starinsko nošo in jo pošiljati zgo lovinskemu društvu v Maribor, kjer se otvori razstava, iz katere se povzame skupna narodna noša za ves Spodnji Štajer.

Tako tudi v bodoče se hrabro bojujmo za narod teptani in njega obstoj; z besedo in deli krepko pospešujemo blaginjo njegovo in splošni razvoj za naroda slavo, korist in prosveto delujmo vsi skupaj z ljubeznijo vneto!

Z združenimi močmi, z Bogom in Marijo!
Vse za vero, dom, cesarja!

gem poslovnem letu 21.336 K 62 vin., v pretečenem poslovnem letu 34.925 K 87 vin., v zadnjih 3 mesecih, to je od 1. julija do konca septembra, pa 5.118 K 54 vin. Skupaj tedaj 89.732 K 33 vin. ali okroglo 90.000 K. Te podpore so bile mogoče le vsled tega, ker so se tudi dohodki zvišali in je posebnost uspeh loterije pospešil delo zlasti med ubogo šolsko mladino.

„Slovenska Straža“ je nadaljevala smotreno započeto izobraževalno delo, ki se je raztezalo na različne stroke.

Otroških vrtec vzdržuje sedaj „Slovenska Straža“ 5, in sicer: v Velenju, pri Sv. Križu pri Trstu, v Devinu (z večjo podporo), v Podgori in Ločniku pri Gorici. Ustanovil se bo pa v najkrajšem času tudi v Gorici otroški vrtec in pa v Šoštanju na Štajerskem, kakor hitro dobimo primerne prostore. Otroške vrte je posečalo 212 otrok: Velenje 51, Sv. Križ 70, Podgora 34, Devin 30 in Ločnik, kjer se je otvoril vrtec še-le s 1. septembrom letos, 27 otrok. V Ločniku je boj za slovenske otroke izredno hud od laške strani. Za otroške vrte smo pretečeno leto izdali 4.474 K 86 vin.

Šolsko mladino je „Slovenska Straža“ tudi sicer podpirala. Priredila je celo vrsto Miklavževih večerov in pa božičnic, na katerih so bili ubogi šolski otroci obdarovani s šolskimi potrebščinami, obleko in obuvalom. Na Koroškem so se priredile božičnice v St. Jakobu v Rožu, v Celoveu in Pliherku. Na Štajerskem v Vuzenici, v St. Lenartu v Slov. gor., v Krčevini, na Muti, v Studencih pri Mariboru, v Brezju pri Mariboru, v Lembahu, v Velenju in Celju. Na Primorskem v Devinu, v Sv. Križu pri Trstu in v Podgori pri Gorici. Skupno smo izdali za božičnice 2354 K 80 vin. Poleg tega je „Slovenska Straža“ podpirala tudi šolarski kuhinji v St. Lenartu v Slov. gor. in v Sevnici ob Savi.

V velikopotezno akcijo so se razvile naše knjižnice, posebno še mladinske knjižnice, zlasti na Koroškem, tako, da sedaj „Slovenska Straža“ šte-

je 105 knjižnic, v katerih je okoli 15.000 knjig. Glede mladinskih knjižnic smo dobili od odseka za mladinske knjižnice v Celoveu jako zanimivo poročilo. Mladinskih knjižnic obstoja zdaj na slovenskem Koroškem 77 s 5866 knjigami. Izpopolnilo se je letos 20 že obstoječih knjižnic, katerim se je na novo poslopilo 1975 knjig. Za knjižnice izdali smo pretečeno leto 2349 K 20 vin.

Velikansko breme je prevzela „Slovenska Straža“ z velikovsko šolo. Veliki pomen te akcije obstoji v tem, da je s to šolo združena gospodinjstva šola. — Tudi ubožnih slovenskih dijakov iz obmejnih krajev ni pozabila „Slovenska Straža“. — S časopisjem smo preskrbeli letos 1047 obmejnih hiš, in sicer na Koroškem 284, na Štajerskem 214, na Primorskem 218, na Kočevskem 131 in na Ogrskem 100 hiš. Za to časopisje smo izdali 6.023 K 68 vinarjev.

V svesti si, da vršijo veliko narodno delo, smo podpirali S. K. S. Z. v Celoveu in Gorici. Nadalje smo prispevali znatne svote za društvene domove v St. Ilju v Slov. gor., v Slivnici pri Mariboru, v Hajdinu pri Ptuj in v Železni Kapli. Vseh izdatkov za izobrazbo, društvene domove, gledališke odre, predavanja na narodni meji itd., je bilo v pretečenem letu 6183 K 77 vin.

Za narodno gospodarstvo in za ohranitev slovenske zemlje smo izplačali 1000 K, za proučevanje narodno-obrambnega dela pa 290 K 20 vin. Skrbeli smo tudi za delavstvo v zgornještajerskih industrijskih krajih in izdali v ta namen 510 K. Za izseljence se je izdalo 260 K.

Veliko akcijo je izvedla „Slovenska Straža“ tudi z vpeljavo enotnega molitvenika po vseh obmejnih krajih. Tako smo preskrbeli beneškim Slovincem 1860 krasnih, trpežnih in lično vezanih molitvenikov, ki imajo posebno beneško prilogo. Na Koroško smo jih razposlali okoli 1200, na Ogrsko pa doslej 300. Nihče ne more oporekati, da so slovenski molitveniki za obmejne kraje velikanskega pomena, kaj-

ti dokler bo ljudstvo molilo v svojem materinem jeziku, toliko časa narodno še ni izgubljeno. Za molitvenike smo izdali 3108 K. Pripomniti pa moram, da so nam razni blagi dobrotniki izključno v ta namen darovali 1978 K.

I z p o r o č i l a t a j n i k a.

Preteklo leto se je ustanovilo 7 novih podružnic, in sicer 4 na Kranjskem, 2 na Štajerskem in 1 na Koroškem. Na Goriškem, tržaškem in v Istri se ni ustanovila nobena nova podružnica.

Po vposlanih izkazih imajo Kranjska 119 podružnic, 16 ustanovnih, 62 10kronskih, 4876 rednih in 1627 podpornih članov. Štajerska 58 podružnic, 5 ustanovnih, 35 10kronskih, 2967 rednih in 796 podpornih članov. Koroška 18 podružnic, 3 ustanovne, 7 10kronskih, 538 rednih in 225 podpornih članov. Goriška 16 podružnic, 2 ustanovni, 8 10kronskih, 445 rednih in 178 podpornih članov. Tržaška 5 podružnic, 1 ustanovnik, 2 10kronski, 216 rednih in 48 podpornih članov. Istra 2 podružnici, 54 rednih članov. Imamo tedaj 218 podružnic, 27 ustanovnih, 14 10kronskih, 9096 rednih in 2888 podpornih članov. Poleg tega ima centrala še 72 ustanovnikov. Skupaj šteje tedaj „Slovenska Straža“ 12.197 članov (lani 12.299). Upoštevati pa moramo, da 32 podružnic ni poslalo izkaza. Ako povprečno štejemo za vsako teh podružnic po 30 članov, dobimo skupno okroglo svoto nad 13.000 članov.

Priznati moramo, da podružnice v preteklem letu niso delovale tako, kakor bi bilo želeli. Veliko je podružnic, ki še niso poslale prispevkov. Do teh podružnic se obrača vodstvo z nujno prošnjo, da takoj pobere članarino in jo odpošljejo centrali.

„Slovenska Straža“ si je v preteklem letu pridobila največje priznanje, ki si ga je pridobiti mogla, priznanje

zadnjega slovenskega katoliškega shoda. Katoliški shod je nardčil vsem poštenim Slovincem: „Katoliški shod priznava, da deluje „Slovenska Straža“ plodonosno za katoliško in slovensko idejo in jo priporoča katoliškemu slovenskemu ljudstvu, da jo materijelno in moralno vselej in povsod podpira.“

Prihodnje leto, dne 16. marca, bo preteklo 500 let, odkar je bil na Gospodarskem polju umeščen zadnji slovenski koroški vojvoda Ernst Železni. — Še stoji naš prestol in okoli njega ni še tuji vihar ugonobil vsega slovenskega ljudstva. Zberimo naše delo v prihodnjem letu ob tem prestolu. Nekateri trdijo, da so v trdnem klubujočem njegovem kamnu zapisane besede: „Pravdo vdovi brani“. In ko bo v prihodnjem letu „Slovenska Straža“ storila vse, da slovensko ljudstvo dvigne ob tej 500letnici močan glas svoje ga obstoja, tedaj naj bo to obenem tudi koncentracija našega ljudstva okoli „Slovenske Straže“, ki hoče braniti pravdo uboge vdove — slovenske domovine.

V o l i t e v o d b o r a.

Za Kranjsko: Evgen Jarc, drž. in dež. poslanec v Ljubljani (predsednik); dr. Ivan Svetina, kanonik in profesor (podpredsednik); Anton Sušnik, profesor v Ljubljani; dr. Marko Natlačen, odvetniški koncipient v Ljubljani; profesor Janko Mlakar; jurist Fr. Jež; učitelj Josip Wagner; blagajnik „Gospodarske Zveze“, Anton Volta, (blagajnik); urednik Ivan Štefe (tajnik).

Za Štajersko: Sentiljski župan Fr. Thaler; župnik Doberšek; nadrevizor Vlado Pušenjak; župnik Franc Gomilšek; državni in deželni poslanec dr. Karol Verstovšek.

Za Koroško: Dr. Lambert Ehrlich (podpredsednik); Franc Smodej; dr. Val. Rožič.

(Konec prihodnjič.)

Slovinci! Naročite si „Naš Dom“.